

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ГОСПОДА СЪДИИ,

С ваше определение от 16 януари 1996 година по Конституционно дело N 1 за 1996 година за даване на задължително тълкуване на разпоредбите на чл. 39, чл. 40 и чл. 41 от Конституцията на Република България, Сдружение „Граждански Форум Свободно Слово“ е конституирано като заинтересувана страна. Цитираните текстове определят гаранциите, дадени от българския основен закон на свободата на словото. Защитата на тази основна за всички граждански свободи норма в демократичното общество е главен предмет на дейност на Сдружение „Граждански Форум Свободно Слово“. Затова с особено удовлетворение се възползваме от предоставената ни възможност да изложим своите виждания по конституционните възможности за защита на свободното слово. Искрено се надяваме те да ви бъдат от полза при реализацията на правото ви по чл. 149 ал.1, т. 1 на Конституцията за даване на задължително тълкуване на текстовете от основния закон.

**1. ВЪВЕДЕНИЕ В НЕОБХОДИМОСТТА ОТ ЗАДЪЛЖИТЕЛНО
ТЪЛКУВАНЕ НА ТЕКСТОВЕ ОТ БЪЛГАРСКАТА КОНСТИТУЦИЯ,
ГАРАНТИРАЩИ СВОБОДАТА НА СЛОВОТО**

1.1 В искането си до вас президентът на републиката изразява виждане, че в страната съществува правна и обществена необходимост за тълкуване на конституционните гаранции на свободата на словото. Сдружение „Граждански Форум Свободно Слово“, което бе извикано на живот тъкмо поради зачестилите случаи на явно потъпкване на свободата на словото споделя тази оценка напълно. Българската практика доказва, че конституционните текстове, които и до днес остават неподкрепени и недоразвити в специализирани закони, оставят възможност за политически мотивирано и произволно тълкуване от страна на изпълнителната и законодателната власт и могат да бъдат използвани в противоположност на предназначението си.

1.2. Според Сдружение „Граждански Форум Свободно Слово“ в България е налице неподлежащ на съмнение пряк политически контрол върху националните електронни медии. Съществуват и опити за установяване на контрол върху свободата на частните електронни медии и върху частната преса в страната. По наше мнение, без задължителното тълкуване на смисъла на конституционните текстове, което е единствено във ваша компетентност, вписаният в основния закон на Република България принцип на свободата на словото може да се окаже само лишен от съдържание формален постулат.

1.3 Сдружение „Граждански Форум Свободно Слово“ е водено в действията си от убеждението, че реална демокрация без добре информирано обществено мнение, без свободно право на достъп до информация и без наличието на независими от властта електронни и печатни медии е напълно невъзможна. Самата философия на демокрацията изисква основни решения за управлението на страната да се вземат по волята на мнозинството от нейните граждани. Върховният суверен в една демокрация - народът - делегира на изборни и назначавани органи права за временно управление. Народът има неоспоримото право да бъде пълноценно и обективно информиран за дейността на избраните от него пълномощници и органи. Наред с това, българската и световната практика доказват, че от особена законова защита има нужда тъкмо правото да се критикува управлението, като неговите слабости бъдат извеждани на обществен показ без намесата на заинтересуваните от премълчаването на определени факти държавни органи.

1.4 Свободата на словото има и пряко отношение към другите основни граждански свободи и особено към правата и свободите на културните, политическите, етническите, религиозните и други малцинства, които не могат да наложат волята си чрез просто мнозинство. Ако държавното управление не гарантира обективната информираност на гражданите, ако то си позволи да манипулира в своя полза информацията, на основата на която обществото взема своите решения, в държавата не може да се говори за реална демокрация. Грубо нарушени биха били и принципите на демократичното общество, ако държавното управление не гарантира в достатъчна степен правото самото то да бъде подлагано на критичен анализ, също и ако не осигури нормален, равноправен и неманипулиран достъп до информация и свобода на изразяването на основните малцинствени групи. *Затова посегателствата срещу свободата на словото според Сдружение „Граждански Форум*

Свободно Слово“ са в нарушение не само на чл 39, чл. 40 и чл. 41 на Конституцията, но и на цялостния дух и смисъл на основния закон на страната.

1.5 С разпоредбите на цитираните текстове от Конституцията се въвеждат основни параметри на европейските стандарти за свободата на словото и правото на мнение. По време на приемането на конституцията от Великото Народно Събрание законодателят нееднократно изявява волята си *разпоредбите на Европейската Конвенция за Правата на Човека да бъдат възприети като минимален стандарт за изработването на българския основен закон. Вградената в него концепция за върховенството на международното право според нас би трябвало да гарантира прилагането на европейските норми засягащи свободата на словото и на територията на Република България.* Затова в своето изложение ние ще се позоваваме на някои от тях.

2. СТАНОВИЩЕ ПО НЕОБХОДИМОСТТА ОТ ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ТЪЛКУВАНЕ НА ТЕСКТОВЕТЕ НА ЧЛ. 39

2.1 ЧЛ. 39 от Конституцията на Република България дефинира допустимите случаи на ограничения на свободата на словото. Сдружение „Граждански Форум Свободно Слово“ е водено от убеждението, че всяко разширено тълкувание на изброените конституционни възможности или прибавянето на допълнителни условия, при които би могла да бъде нарушена свободата на словото биха представлявали нарушение на Конституцията. *Законодателят ясно е изразил единствено допустимите случаи, в които гарантираната свобода на словото може да бъде ограничавана. Структурата на конституционния текст не позволява той да бъде разширяван. Всеки закон или административен акт, въвеждащ ограничения извън описаните рамки би бил в противоречие с конституцията.*

2.2. Сдружение „Граждански Форум Свободно Слово“ смята, че обществото има интерес предвидените в този конституционен текст случаи на допустима намеса за ограничаване на свободата на словото и медиите да бъдат изтълкувани ясно и изчерпателно. Подобно тълкуване, което е единствено във вашите правомощия, би неутрализирано възможността текстовете да бъдат разширявани с произволни тълкувания на съдържанието им.

2.2.1. Конституционният текст дава възможност за ограничаване на правата по чл. 39 на първо място, когато в резултат на неговото упражняване са накърнени „правата или доброто име на другото“. Сдружение „Граждански Форум Свободно Слово“ счита, че е необходимо тълкуването на този текст да не може да се използва като преграда срещу разпространяване на достоверна информация, която може да доведе до накърняване на правата или доброто име на другото. Считаме, че при наличието на подобна информация, правата и доброто име на засегнатата личност са накърнени от обективните обстоятелства, а не от факта на нейното разпространение. Тъкмо напротив, по наше мнение общественият интерес в подобен случай е информацията да стане публично достояние, особено в случаите, когато става дума за личност на изборна или друга държавна длъжност. Разширително тълкуване на този текст би направило невъзможно разпространяването на всякаква критична информация. При произволно негово тълкуване критика на управлението на отделен член на избран или назначен държавен орган би могла да се счита за „накърняваща неговото добро име“. *Сдружение „Граждански Форум Свободно Слово“ би приветствало тълкуване на този текст от Конституцията, което дава ясно да се разбере, че забраната за накърняване на правата или доброто име на другото не ограничава правото на критика или на разпространение на обективна информация в ущърб на някого. В особена степен от защита би се нуждало това право по адрес на обществени фигури, заемащи изборни длъжности в различни сфери и на различно равнище на държавното управление.*

2.2.2. Следващият текст от чл. 39 предвижда право на ограничаване на свободата на словото в случай на „призоваване към насилствена промяна на конституционно установения ред“. Сдружение „Граждански Форум Свободно Слово“ споделя виждането на Президента на републиката, че *този текст би трябвало задължително да се тълкува единствено в смисъл на преки призови за насилствено суспендиране на конституцията.*

2.2.3. Не предизвиква опасения за разширително тълкуване и следващият текст - „призоваване към извършване на престъпление или на насилие над личността“.

2.2.4. Не е такъв случаят с текста, позволяващ ограничаване на свободата на словото поради „призоваване към разпалване на

вражда“. Сдружение „Граждански Форум Свободно Слово“ е на мнение, че терминът „разпалване на вражда“ се нуждае от ясно и прецизно тълкуване. В противен случай то би могло да бъде тълкувано като забрана за призоваване към заемане на категорична гражданска позиция, противопоставяща се на друга такава позиция, което очевидно не би могло да бъде волята на законодателя. Ние споделяме виждането, че *„призоваване към разпалване на вражда“ трябва да се тълкува единствено и само в смисъла на „призоваване към употреба на насилие с цел нарушаване на правата на отделни групи от обществото или на отделни негови граждани“.*

2.3. Сдружение „Граждански Форум Свободно Слово“ споделя убеждението, че ваше тълкуване, което да определи експлицитно съдържанието на изброените понятия в конституционните текстове на чл. 39 ще бъде от изключително значение за тяхната защита. В противен случай законови или подзаконови актове, административни актове или решения на съдебната власт биха могли, позовавайки се на текстове от Конституцията, да нарушават нейния смисъл и дух.

3. СТАНОВИЩЕ ПО НЕОБХОДИМОСТТА ОТ ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ТЪЛКУВАНЕ НА ТЕСКТОВЕТЕ НА ЧЛ. 40

3.1. *Свободата на словото по отношение на печата и на неефирните електронни средствата за информация*

3.1.1. Чл. 40 от Конституцията на България прокламира свободата на печата и средствата за масова информация и забранява цензурата в тях. Сдружение „Граждански Форум Свободно Слово“ е на мнение, че този текст няма нужда от допълнително тълкуване по отношение на печата и на неефирните електронни средствата за информация. Предходният чл. 39 поставя всички ограничения спрямо свободата на словото, които законодателят е намерил за обществено значими. Следва да се счита, че поведението на печата и на неефирните електронните медии / кабелни и други високотехнологични системи за разпространение на информация като компютърни мрежи и др / не подлежи на други ограничения.

3.2. *Свободата на словото по отношение на ефирните електронни средствата за информация*

3.2.1 Без допълнително задължително тълкуване, гаранциите за свободата на словото предвидени в чл. 40 според нас не достигат за

изпълнение на обществената поръчка, залегнала в понятието „свобода на средствата за информация“ по отношение на ефирните електронни медии. Нашият аргумент е свързан с ограничения ефирен ресурс, определен в българската конституция като част от националното богатство. За разлика от печатните издания, кабелните и други високотехнологични системи за разпространение на информация, където няма физически ограничения за броя на съществуващите издания и където свободната инициатива гарантира разнообразието и свободата им, ефирът е физически ограничена среда, която се разпределя между отделните радио и телевизионни станции с посредничеството на специализирани държавни органи, а често и по силата на специализирани закони. Тази физическа ограниченост на ефира налага известна намеса на държавата по отношение на неговото разпределение между отделните медии. Световната и българската практика недвусмислено доказват, че различни органи на държавното управление често нарушават основни принципи на свободата на средствата за информация позовавайки се тъкмо на тази ограничена техническа необходимост да разпределят ефира като физически ограничена среда. Тъкмо затова *Сдружение „Граждански Форум Свободно Слово“ е на мнение, че духът на чл. 40 от Българската конституция трябва да бъде защитен чрез задължително тълкуване на смисъла на понятията „свобода“ и „забрана на цензурата“ по адрес на ефирните електронни средства за информация.*

3.2.2. *Свободата на словото по отношение на ефирните електронни средства за информация с държавно участие*

3.2.2.1 *Сдружение „Граждански Форум Свободно Слово“ е на мнение, че принципът на свободата на средствата за масова информация, залегал в чл. 40 от Конституцията, е грубо нарушен за ефирните радио и телевизионни организации в страната, финансирани от държавния бюджет - Българското Национално Радио и Българската Национална Телевизия - от продължаващото действие на параграф 6 от Преходните и Закljučителни Разпоредби. По силата на този конституционен текст двете основни електронни медии в страната са на пряко подчинение на Народното Събрание. Тази разпоредба трябваше да бъде заменена от специален закон за радиото и телевизията, което да стане до три години след приемането на Конституцията. Както добре знаете, това все още не е факт. Стенограмите от дебатите във Великото Народно Събрание по време на приемането на съответните текстове ясно говорят, че законодателят е гледал на този статут на държавните електронни*

медии като на временен, който предстои да бъде заменен най-късно до три години с цялостен закон, гарантиращ обществения характер на Българското Национално Радио и Българската Национална Телевизия. Стенограмата документира дебат за създаването на надпартиен, обществен съвет, който да гарантира независимостта на двете електронни медии. *Според нас не подлежи на съмнение намерението на законодателя гарантираната в чл. 40 свобода на средствата за информация по отношение на БНР и БНТ да бъде укрепена от специализиран закон, трансформиращ двете държавни по характера си медии в обществени.* Очевидно е, че тази цел не може да бъде постигната, ако Народното Събрание остане единствената институция с право на глас в управлението на БНР и БНТ пряко или чрез избрани или назначени от нея органи.

3.2.2.2. Сдружение „Граждански Форум Свободно Слово“ е убедено, че *смисълът на текста на чл. 40 от Българската конституция за свободата на средствата за информация по отношение на ефирните електронни медии, финансирани от държавния бюджет, означава, че те трябва да придобият обществен статут.*

3.2.2.3. България като член на Съвета на Европа е страна по редица международни документи, определящи приетите от организацията рамки и гаранции за общественото радио и телевизионно разпръскване. По силата на българската конституция, международноправните документи, по които България е страна са част от вътрешното законодателство и имат върховенство над противоречащи им вътрешни норми - чл 5, ал 4 от Конституцията. Статутът на общественото радио и телевизионно разпръскване е определен в редица от документите на Съвета на Европа и в други международни документи, по които България е страна. Сред тях от особено значение имат Декларацията за Медиите в Демократичното Общество и в Резолюция N1 към нея, приети на Четвъртата конференция на европейските министри по политиката в областта на мас-медиите - Прага, 7 и 8 декември 1994 година. / Прилагаме ги към своето становище /

3.2.2.4. Сдружение „Граждански Форум Свободно Слово“ е на мнение, че предвиденият в чл. 40 на конституцията принцип за свободата на средствата за информация по отношение на ефирните електронни медии с държавно участие предвид на международните

споразумения и тяхното върховенство над вътрешното законодателство би трябвало да се тълкува по смисъла на текстовете от посочените два документа. *Предлагаме Раздел Втори от Резолюция N 1 - Политическа рамка на общественото радиоразпръскване да бъде приет като определение за свободата на словото в ефирните електронни медии с държавно участие.*

3.2.3. Свободата на словото по отношение на недържавните ефирни електронни средствата за информация

3.2.3.1 Гарантирането на свободата на медиите чрез утвърждаване на статута на обществено радио и телевизионно разпръскване решава единствено проблемите с ефирните радио и телевизионни станции с държавно участие. Според нас, необходимо е и разширяване на тълкуването на тази свобода спрямо недържавните ефирни електронни медии. Както вече посочихме, държавата има определена роля при разпределението на ограничения природен ресурс - ефира - по силата на качеството му на национално богатство. Сдружение „Граждански Форум Свободно Слово“ е твърдо убедено, че тълкуването на текста от чл. 40 на Конституцията трябва недвусмислено да ограничи правата на намеса на държавата в частните ефирни електронни медии единствено до това установено с конституцията задължение за опазване на националното богатство. *Постановката на конституционния текст, че средствата за информация в страната са свободни би трябвало по отношение на недържавните ефирни електронни медии да означава, че „държавни органи участват в разпределянето на ефира между частните електронни медии единствено с оглед на техническата му ограниченост като природен ресурс и нямат право да налагат ограничения върху дейността на частните електронни медии различни от общовалидните“.* Подобно тълкуване би сменило радикално сегашното състояние на лицензионната дейност в страната и би я привело в съответствие с българската конституция. Лицензирането на частни електронни медии в момента е възможно единствено в рамките на закона за концесиите, който не е съобразен с чл. 39, 40 и 41 на Конституцията и разширява в недопустима степен правомощията на изпълнителната власт да ограничава свободата на ефирните електронни средства за информация.

3.3. *Що е цензура ?*

3.3.1. Изключителен интерес представлява искането на Президента на Републиката за задължително тълкуване на използвания в чл. 40 на Конституцията термин „цензура“. От една страна, българската общественост често се среща с различни мнения по наличието или отсъствието на цензура в България. От друга, няма български нормативни документи, които да дават недвусмислена дефиниция на понятието „цензура“. Именно липсата на ясно тълкуване на конституционната разпоредба за забрана на цензурата дава възможност тя да бъде прилагана в практиката и отричана на теория. Сравнително най-разпространени са тълкувания на понятието, заимствани от преелектронната ера на медиите и особено от тяхната военновременна практика, когато най-често срещаната проява на цензурата е била „свалянето“ на материали от вестниците от печатницата и появата на вестници с „бели петна“. Тази първа историческа форма на цензурата е била осъществявана от специализирано звено към отделни органи на изпълнителната власт. Тъй като цензурата изчезва като социална практика в развития демократичен свят преди появата на електронните медии, дефинициите за нея остават в рамките на практиката от първата половина на века. Ние сме убедени, че подобни исторически и ограничени виждания върху съдържанието на понятието „цензура“ не отговарят на духа на новата българска конституция, приета за да приведе българския основен закон в съответствие с модерните конституционни норми на съвременния демократичен свят.

3.3.2. Според Сдружение „Граждански Форум Свободно Слово“ няма съмнение, че под „цензура“ българският законодател е имал предвид „неправомерна намеса на държавните органи в средствата за информация“. Тъй като мотивите, с които може да бъде извършвана правомерна намеса от страна на държавата в работата на средствата за информация са експлицитно описани в чл. 39, чл. 40 и чл. 41 на конституцията, ние считаме, че всяка друга намеса, която излиза извън рамките на тълкуването на тези текстове, би трябвало да се счита за „направомерна“, или за „цензура“ в смисъла на това тълкуване.

3.3.3. В искането си до вас Президентът на Републиката се спира на един от предвидените в Конституцията случаи, когато може да се стигне до спиране или конфискация на печатно издание или друг

носител на информация - чл. 40 ал. 2. Тъй като основният закон достатъчно ясно посочва, че подобно действие може да бъде осъществено само след решение на съдебната власт и то не по-късно от 24 часа след вземането на това решение, и пред вид на съвпадението на предвидените случаи, в които подобно решение може да бъде взето с ограниченията спрямо свободата на словото допуснати от чл. 39 на Конституцията, отделно внимание заслужава единствено мотивът за „накърняване на добрите нрави“. Според Сдружение „Граждански Форум Свободно Слово“ в случая Конституцията предлага сравнително добра защита срещу злоупотреба с този термин, който може да бъде тълкуван по разнообразни начини. Достатъчно е текстът на конституцията да бъде тълкуван в очевидния си смисъл - че предвижда спиране или конфискация на средството за информация само в случай, когато реално настъпи случай на накърняване на добрите нрави, което задължително трябва да бъде установено с решението на съдебната власт, която постановява спирането или конфискацията. Струва ни се достатъчно подобни права за тълкуване да не се делегират на други държавни органи или на органите, управляващи дейности, свързани пряко или непряко със средствата за информация. Независимостта на съдебната власт в този случай би била достатъчна гаранция срещу злоупотреби срещу свободата на словото и средствата за информация.

4. СТАНОВИЩЕ ПО НЕОБХОДИМОСТТА ОТ ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ТЪЛКУВАНЕ НА ТЕКСТОВЕТЕ НА ЧЛ. 41

4.1. Член 41 от Конституцията гарантира правото на всеки гражданин да търси, получава и разпространява информация и посочва случаите, в които държавата има право да ограничава това право. Очевидно е, че всяко ограничение извън изброените в този член би било противоконституционно. Сдружение „Граждански Форум Свободно Слово“ е на мнение, че въпреки очевидността на това твърдение, то е необходима част от едно задължително тълкуване на конституционния текст. Както практиката в България, така някои от съществуващите поднормативни актове и проекти за закони в областта на медиите разширяват недопустимо списъка на ограничения спрямо правото на получаване и особено на разпространяване на информация. Според нас не е допустимо ограничаване на правото на разпространяване на информация както по съдържание, така и по форма. Като пример, нищо в този конституционен текст не говори за

воля на законодателя информацията да се разпространява само на официалния език в страната.

4.2. Споделяме виждането на Президента на републиката, изразено в неговото искане за задължително тълкуване на този текст от конституцията, че *правото на достъп до информация може да бъде ограничавано само по силата на нормативен акт, изброяващ експлицитно случаите, в които би могла да бъде накърнена националната сигурност или обществения ред.* Не виждаме никакви причини по отношение на правото на достъп до информация да не е валиден основополагащия принцип на правото, че „всичко, което не е изрично забранено, е разрешено“. На това основание, Сдружение „Граждански Форум Свободно Слово“ смята, че *текстът за ограничаване на правото на достъп до информация би трябвало да се тълкува в смисъл, че държавните органи нямат право да отказват достъп до информация, свързана с тяхната дейност, освен в случаите, засягащи националната сигурност и обществения ред, които са изрично защитени със закон.*

4.3. Сдружение „Граждански Форум Свободно Слово“ намира, че правото на достъп до информация от страна на гражданите може да бъде защитено максимално добре единствено при наличието на многобройни и разнообразни средства за информация, които не подлежат на държавен контрол. Средствата за информация са основният посредник, с помощта на който гражданите реализират правата си по чл. 41. Главно посредством средствата за информация гражданите осъществяват и връзката между правото да търсят, да получават и да разпространяват информация. Подчертаваме това поради често срещаното тълкуване, особено от страна на представители на изпълнителната и законодателната власт, че правата в чл.41 засягали само отделните граждани, но не и средствата за информация. Убедени сме, че подобно тълкуване на текста на основния закон не съответства на неговото съдържание. Затова споделяме виждането на Президента, че *държавните органи не могат да предприемат действия, които ограничават възможността на гражданите да се информират, включително чрез средствата за масова информация. не е допустимо държавни органи или учреждения да отказват информация на представители на средствата за информация, когато тя не е държавна или друга защитена от закона тайна.*

4.4. Сдружение „Граждански Форум Свободно Слово“ е особено разтревожено от практиката на груби нарушения на конституционния текст на чл. 41 във връзка с правото на разпространяване на информация. Макар да има опити за ограничаване на това право и в областта на частните печатни издания, нарушенията засягат в особена степен електронните медии, където по посочени по-горе съображения държавата има определен роля. Противоконституционно практикуваните по наше мнение ограничения на правото на разпространяване на информация са свързани и с нарушения на принципа на равнопоставеност на формите на собственост.

4.4.1. *Свобода на разпространяването на информация по отношение на печатните издания*

4.4.1.1. По наше мнение, правото на свободно разпространяване на информация в областта на печатните издания трябва да се тълкува като задължение на държавата да предоставя равни и еднакво достъпни възможности за отпечатване и разпространение на територията на страната на всички печатни издания независимо от каквито и да било съображения с изключение на предвидените в чл. 40 случаи, когато изданията подлежат на конфискация след решение на съдебната власт. В такъв смисъл, държавата не би трябвало да има право да налага върху печатните издания никакви допълнителни органичания, нито да прилага каквито и да било преференциални или ограничителни мерки спрямо отделни издания независимо от съображенията. От текста на чл. 41 на Конституцията според нас произтича невъзможност подобни ограничения да бъдат въвеждани с допълнителни законови или административни актове.

4.4.2. *Свобода на разпространяването на информация по отношение на електронните медии*

Практиката в областта на електронните медии в страната предлага широко разнообразие от форми на нарушаване на чл. 41 за правото на разпространение на информация. Сдружение „Граждански Форум Свободно Слово“ е на мнение, че ясно тълкуване на този текст от ваша страна може да допринесе за привеждане на управленската практика в страната в съответствие с конституцията.

4.4.2.1. *Неефирни електронни средства за информация*

Българската практика в областта на неефирните електронни средства за информация /кабелни системи, компютърни мрежи и други високотехнологични средства за информация/ също често не отговаря на изискванията на чл. 41 от Конституцията. Като пример - със свои наредби Комитетът по пощи и далекосъобщения е въвел и практикува режим на лицензиране на кабелните телевизионни мрежи. Практиката е изцяло взаимствана от правилата за лицензиране на ефирните електронни средства за информация. Очевидно е обаче, че кабелите не са и не могат да бъдат национално богатство. Очевидно е също така, че българският законодател не е предвидил никакви специални конституционни ограничения за правото на разпространяване на информация по кабел. Липсата на изрично тълкуване на това право дава възможност то да бъде нарушавано. *Според нас правото на свободно разпространяване на информация по неефирен електронен път подлежи единствено на описаните конституционни ограничения, приложими за печатните издания.* Самата концепция за лицензиране на кабелните и подобни мрежи, още повече, че в българската практика тя е свързана и с опити за съдържателен контрол върху програмите, е в грубо нарушение и на трите конституционни текста, засегнати в искането на Президента на Републиката.

4.4.2.2. *Ефирни електронни средства за информация*

Най-сериозно е разминаването между практиката в страната и конституционните гаранции за право на разпространение на информация в областта на ефирните електронни медии. Искрено се надяваме, че вашето тълкуване на тези гаранции може да спомогне за връщането на българските електронни медии към предвидения от конституцията модел на свобода и равнопоставеност. Според нас, важно е да се подчертае, че *правото на свободно разпространяване на информация в областта на ефирните електронни медии задължава държавата да предостави равни и еднакво достъпни възможности за лицензиране и разпространение на територията на страната на ефирни радио и телевизионни програми независимо от каквито и да било съображения с изключение на предвидените в чл. 40 случаи, когато изданията подлежат на спиране след решение на съдебната власт и ограничени единствено в рамките на физическите възможности на ефира като национално богатство.* Подобно тълкуване

би трябвало да отнеме възможността предвидените възможности за ограничаване на правото по чл. 39, чл 40 и чл. 41 на конституцията да бъдат допълвани с каквито и да било актове на държавната власт. За ваша информация, според сега съществуващата практика лицензите за ефирна радио и телевизионна дейност са издадени по силата на наредба на Комитета по Пощи и Далекосъобщения. В процеса на лицензиране Комитетът провежда недопустим от гледна точка на конституцията съдържателен контрол на програмите. Лицензите са с немотивирано техническо ограничение за мощността на предавателите, което ги прави неравнопоставени на БНР и БНТ. В пряко противоречие с чл. 41 на правото на разпространение на информация, тяхното право на разпространение е ограничено на радиус от 5 до 8 километра от точката на излъчване. Подобни ограничения, освен всичко останало, нарушават и принципа за равнопоставеност на формите на собственост. Както е известно, само БНТ и БНР имат разрешение за разпространение на територията на цялата страна. Проведените конкурси за частни национални радио и телевизионни оператори не бяха доведени докрай. Убедени сме, че приемането на ясно тълкуване на чл. 41 ще помогне подобна практика да бъде прекратена.